

KLF, Kirke & Medier

Rapport

fra

KLF, Kirke & Medier

Jul i Valhal

Lotte Vestergaard og Johannes Melchiorson

Rapport fra KLF, Kirke & Medier

Første tanke omkring TV 2's julekalender Jul i Valhal var: Hvorfor nu sammenblende den gamle nordiske mytologi med den kristne jul? En vis skepticisme opstod omkring en julekalender, der hverken indeholder kristne elementer eller nisser, for den sags skyld. Det har dog tidligere været alment accepteret, at julekalendere ikke behøver at have nogen forbindelse til julens egentlige kristne baggrund. De skulle derimod byde på historier indeholdende nisser, gerne børn og især problematikken når vi det inden jul?

Med Jesus og Josefine blev folks øjne dog imidlertid åbnet for, at julekalendere rent faktisk godt kan indeholde børn, julestemning, gran og tilmed en fortælling, der udspringer af kristendommen. Og sammensat i en sådan grad, at børn som voksne følte sig fascineret af fortællingen.

Efter denne succes har det nok været vanskeligt at lave en ny julekalender, der ikke alene udspringer af den nordiske mytologi, men langt fra indeholder de elementer man plejer at forvente. Og selvom jeg var skeptisk i starten holdt vi ved og blev alligevel fanget af historien, der som dagene skred frem formåede at udvikle sig til en spændende fortælling.

Men trods en alt i alt fin julekalender er der alligevel nogle kritikpunkter, som man kan drage frem. Det første er selve julekalenderens forvirring om hvilken målgruppe, den henvender sig til. Det er tydeligt, at Sofie og Jonas' historie (kampen mod Loke, besøget hos Jætterne og Guderne) er henvendt til børn, mens historien om Asbjørn og Tove er mere for de voksne (den komplicerede kærlighed mellem dem). Alligevel synes Asbjørn og Tove til tider at være fremstillet så karikeret, at det alligevel er børnene den er henvendt til. Men er det så ikke bare en børne-julekalender? Svaret må være, at det er det ikke helt, da der er en del intertekstuelle referencer, som børn ikke har en chance for at kunne forholde sig til. Eksempelvis er der Gudesangen hvor musikvideoen er filmet som en indsamlingssang til velgørende formål (jf. Afrika, Do they know it's Christmas og We are the world) hvor Guderne trækkes ud af deres Gudeverden og er placeret i et musikstudie med høretelefoner og læsebriller. For det første kommer julekalendere her til at pege på sig selv som medie og samtidig lægger det en ironisk distance til Valhal og bryder med fiktionen. Vi er ikke sikre på, at de børn, julekalenderen er henvendt til, forstår denne ironiske reference.

Generelt kan man sige, at de musikalske indslag har en utilpasset placering i afsnittene. De dukker op forholdsvis umotiveret og især i de første afsnit giver de ingen mening, da "musikvideoens" handling endnu ikke er præsenteret i selve julekalenderens handling. Eksempelvis bringes Sofie og Jonas' sang I morgen og i dag inden de to er blevet venner, og giver ingen mening så tidligt i kalenderen. På samme vis bringes Lokes sang, Lokes rapsody, inden han har fået sit stærke udseende og "gamle jeg" tilbage og man får dermed via musikindslagene givet nogle informationer om hans karakter for tidligt i historien. Man kunne have ønsket sig, at musikvideoerne blev brugt mere i handlingen og var medudviklende for karaktererne i stedet for at forekomme som opbremsende musikalske elementer uden en egentlig merbetydning.

Endvidere er der en del kontinuitetsproblemer. Jul i Valhal kommer til tider til at virke for lidt gennemarbejdet, da der flere steder optræder helt elementære kontinuitetsproblemer, som man ved et enkelt gennemsyn nemt får øje på. Eksempelvis kan nævnes problemer med tunnelen fra Midgård til Valhal som Jonas og Sofie ofte benytter sig af. Første gang opdager de Lokes fodspor inde i tunnelen, hvilket man kan undre sig over, da børnene kravler igennem den og Loke derfor ikke kan have stået oprejst i den. Ligeledes er der på et tidspunkt, hvor Jonas kravler først ind i tunnelen med Sofie bag sig (eller er det omvendt?) og de så kommer ud igen i omvendt rækkefølge – men tunnelen er så smal, at hun ikke kan have passeret ham inden i. Endelig er der et kiks ved at Sofie på et tidspunkt kravler ind i tunnelen i nederdel men kommer ud iført bukser. Disse detaljer har selvfølgelig ingen

betydning for handlingen som sådan, men når man sidder gentagene gange og får øje på disse fejl sidder man efterladt med et indtryk af at Jul i Valhal er utjekket og at der er sløset med shooting scriptet.

Generelt synes vi, at karaktererne i Jul i Valhal er godt castede. Trods den lidt karikerede fremstilling af Tove og Asbjørn har de to en vis charme som man ikke kan stå for. Og især Viggie Bro som Ragnhild har en troværdighed som den lidt gammelkloge mormor, der ved en masse om de nordiske guder. Men Lukas Thorsteinsson, som spiller Jonas har ganske enkelt for få strenge at spille på. Hans ansigtsmimik veksler mellem to meget ens udtryk og replikkerne bliver leveret med liden gejst og fornemmelse for skuespil. Han forekommer utroværdig og tam i sit spil, hvilket er synd, da hans rolle bærer en stor del af historien. Eksempelvis kan nævnes scenen hvor Emma finder Thors hammer i køkkenskabet og på meget overbevisende måde kommer til at smadre bordet med den meget tunge hammer. Jonas tager hammeren fra hende, men pludselig ser hammeren ekstremt let ud som om den er lavet af papmaché. Jonas' ferske reaktioner får dermed flere steder handlingen til at falde til jorden. Laura Østergaard Buhl, der spiller Sofie, er lidt mere nuanceret i sit spil og virker mere troværdig i sin karakter. Dog er det ikke brillerende skuespil hun leverer og mange af hendes replikker siges ligeledes stift og nærmest oplæst. Det kan undre, at man ikke kan finde to mere troværdige børn i den aldersklasse, der har mere sans for skuespil. Men så igen, man ved jo ikke hvilken instruktion de to har fået; om det er dér hele problemet stammer fra. Men hvis man skal basere en julekalender på to børn i starten af teenagealderen, så er man nødt til at sikre sig, at de kan bære skuespillet hjem i 24 afsnit, hvilket blev fint demonstreret i Jesus og Josefine, men som Laura og Lukas desværre ikke formår.

Loke er også en svag part i historien. Det er svært at finde ud af om han er god eller ond. Det er sikkert også meningen, men det fungerer ikke med Martin Brygmann i denne rolle. Det er kun da han tager med børnene til Valhal forklædt som dame, at hans potentiale som skuespiller, men først og fremmest som komiker, får lov at udfolde sig. Når han er ond er han ikke overbevisende i sit spil, og når han er god er han teatralisk grænsende til det kvalmende som man kender fra de sidste ti minutter af enhver amerikansk spillefilm. Hvorfor caste Martin Brygmann til en så stor rolle, hvis man ikke bruger det han er god til? De små sjove ting kommer i glimt, men han virker låst i sit spil, hvilket f.eks. viser sig ved, at når han er ond kniber han øjnene sammen fordi så er man jo ond! Når nu man har en kapacitet som Martin Brygmann hvorfor så ikke lade Loke være en figur som på en komisk måde ikke kan finde ud af at være hverken jætte eller as eller menneskelig for den sags skyld; som ikke kan finde ud af hvorfor han gør dit og dat, i stedet for planløst og uopfindsomt at lade ham spille ud. Det virker spontant på den forkerte måde.

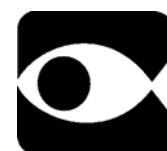
Hvor Midgård efterhånden bliver dækket af sne, grundet Ragnaroks komme, og tilføjer den helt rigtige julestemning til Ragnhilds gård ved Lokes Høj, så synes Valhal ikke helt at opnå den samme magi. For det første så ligner det etableringsskud, der ofte vises af Valhal, en tegning. Det kan undre, at man i Danmark ikke formår at lave en mere raffineret computeranimeret fremstilling af Valhal. Billedet er ganske utroværdigt og tilfører på ingen måde historien den magi som den har brug for. I sagnene om de nordiske guder lyder det:

"Valhal (...) er stedet for de vikinger der dør i kamp ("Val" betyder "kampplads").

Valhal har 540 porte og der kan komme 800 krigere ud på en gang ad hver port. Taget er dækket med gyldne skjolde og væggene er gjort af spydskafter."

¹ Kilde: http://da.wikipedia.org/wiki/Valhalla_%28nordisk_mytologi%29

Når vi så kommer ind i Odins sagnomspundne bolig i Jul i Valhal, sidder der godt og vel 10-15 personer, der alle er guder. Dette svarer langt fra til undertegnedes forestillinger eller ovenstående citat om Valhal. Den kunstneriske frihed accepteres fuldt ud, men den

kunstneriske frihed er som regel en undskyldning for at overdrive og meget sjældent at underdrive kendsgerningerne. I dette tilfælde mangler man fuldstændig fornemmelsen af Valhal som et sted, hvor alle de døde vikinger sidder og drikker og spiser inden de igen drager ud på slagmarken for at slå hinanden til plukfisk. Det er magien der i høj grad mangler. Som publikum accepterer vi simpelthen ikke dette sted, da det er alt for kedeligt og stille. Endnu en gang føler man, at budgettet lader Valhals storhed og magi hænge i en tynd tråd.

Da Jonas og Sofie første gang ankommer i Valhal tager de deres jakker af og snakker lidt om at der er varmt. Det er imidlertid oftest et dårligt tegn, hvis skuespillerne i deres replikker er nødt til at fortælle tilskueren hvordan det nye miljø er. Varmen burde ikke omtales, men ganske enkelt illustreres ved fuglesang, lyden af en bi, friske blomster overalt, køer der græsser osv. Deres ageren i den nye verden burde være nok til at fortælle tilskueren, at her er sommer og meget varmere end i Midgård. Det virker lidt som en nødløsning at lade skuespillerne give den slags oplysninger. Men man kan så diskutere om det overhovedet er en god idé at lade det være sommer/varmt i Valhal (der trods alt er en gammel nordisk tro) – for hvis man ønsker at tilføre en julekalender lidt julestemning burde man måske satse lidt mere på det som danskerne snakker mest om i december, nemlig sne. Og når nu det er lykkes så godt med at få sneen i Midgård til at se naturlig ud, så kunne man jo ligeså godt gå linen ud og drage den med ind i Valhal – da der ikke er nogen øjensynlig grund til det er sommer. Så skulle det da lige være, at julekalenderen er filmet i sommermånederne og det dermed er en stor besparelse at lade halvdelen af den foregå på den årstid?

At Snifer var Fenris (og omvendt) fungerede perfekt specielt på den måde, at Snifer er et anagram, og man derfor sidder med den fornemmelse af, at man har kunnet regne den ud hele tiden, men måske ikke gjorde det. Men på trods af denne velfungerende opbygning, blev klimakset til et antiklimaks. Da Fenrisulven er på vej mod Odins strube, kaster Sofie en pebernød i munden på den. Dette er for det første et skuffende møde med Fenrisulven, da den i mindekarret bliver beskrevet som en del større. For det andet mangler denne sekvens intensitet, som der ellers er lagt op til, og for det tredje skulle man tro, at den special effect, der blev brugt i det afgørende øjeblik, var kopieret direkte fra en film fra 1968! Og igen må man undre sig over at dette ikke kan gøres bedre - selv i Danmark, og uden at det koster en årsløn.

En af de ting der fungerer rigtig godt i "Jul i Valhal" er mindekarret, hvor de "rigtige" historier om guderne bliver fortalt på tegneserie-agtig vis. Her er der ingen grund til at forstille noget, og vi oplever den verden af magi, som der ligger i myterne om de nordiske guder. F.eks. er Fenris-ulven på disse tegninger et meget, meget stort dyr og ikke en hyggelig, gennemsnitsstor familiehund med røde øjne. Ideen er god og fungerer godt i historiens sammenhæng.

Generelt for hele serien får man fornemmelsen af et enormt fravær af overblik specielt hvad angår instruktionen. De forskellige ting der her er peget på er alle ting der burde være taget hånd om fra instruktørens side. Ideen med "Jul i Valhal" er fin, da det er godt den nordiske mytologi bliver præsenteret for børn, men der er alt for mange irritationsmomenter som alle sammen kan samles under en hat, nemlig at det er "utjekket", og så glider den gode historie og alt det andet i baggrunden. Et hus kan være flot tegnet og se flot ud når det er færdigt, men hvis det trækker ind af vinduerne og der er revner i gulvet er det dårligt håndværk og så kan man ikke bo i det! Jul i Valhal er en fin ide, men ødelægges af et dårligt håndværk.

